

4. Марчук Л. Напрями вдосконалення здійснення видатків місцевих бюджетів.
URL: <http://naub.oa.edu.ua/2013/napryamy-vdoskonalennya-zdijsnennya-vydatkiv-mistsevyh-byudzhativ> (дата звернення: 10.11.2019).

Захарек Андрій Миколайович

студент 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Булавинець В.М.

ЧИННИКИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Доходи населення є індикатором соціально-економічного розвитку держави і важливим показником суспільного добробуту. Нерівність доходів притаманна усім економічним системам, однак, вона не завжди є негативним явищем. Так, незначна диференціація доходів навіть може стимулювати економічний розвиток. Проте, високий рівень диференціації гальмує економічне зростання, адже підриває стимули до праці та знижує її ефективність, а це, в свою чергу, негативно впливає на темпи економічного розвитку. Окрім цього, надмірна диференціація доходів погіршує становище вразливих верств населення, призводить до скорочення середньої тривалості життя, погіршення фізичного здоров'я, соціальної деградації членів домогосподарств, а також обумовлює зростання обсягів соціальних трансфертів і відповідних бюджетних видатків та створює загрозу соціальних конфліктів. Тому в демократичних державах, де уряд турбується про дотримання принципів справедливості і рівності громадян, надмірне багатство одних і бідність інших визнаються неприпустимим явищем, а політика у сфері регулювання доходів населення є одним з найважливіших аспектів управління соціально-економічним розвитком [1].

Для сучасного українського суспільства характерна суттєва диференціація населення за рівнем доходів, котра істотно посилилася останніми роками через військовий конфлікт на сході та складну суспільно-політичну ситуацію в країні загалом. Все це поглибило системну кризу, зумовило виникнення нового явища в економіці України під назвою «раптова бідність» та призвело до появи певних обмежень і ризиків у процесі формування доходів домогосподарств в Україні. Через економічні й соціальні негаразди спостерігається значне падіння реальних

трудо­вих до­ходів на­се­лен­ня, зни­зи­ла­ся його купівельна спро­мож­ність, зрос­тає рівень без­ро­біт­тя, від­бу­ва­є­ться стрімкий від­плив ви­со­кок­валі­фі­ко­ва­них кадрів за кор­дон, за­гос­трю­ю­ться про­бле­ми бід­ності та не­рів­ності. Оскі­льки еко­но­мі­чна система краї­ни не мі­стить ефе­к­тив­них ме­ха­нізмів пе­ре­ро­з­по­ді­лу до­ходів у на­ці­о­наль­но­му ма­с­шта­бі, ре­зу­ль­та­том чо­го є наяв­ність їх­ньої знач­ної дифе­рен­ці­ації, то до­слід­жен­ня про­бле­м фор­му­ван­ня та роз­по­ді­лу до­ходів вітчизняних домо­гос­по­дарств є сьо­го­дні до­сить ак­ту­аль­ним і не­об­хід­ним.

На дифе­рен­ці­ацію до­ходів здійснюють вплив різ­но­манітні полі­тичні, еко­но­мічні, гео­графічні та де­мо­графічні чин­ники. За­галом, фак­тори, що впли­вають на фор­му­ван­ня до­ходів домо­гос­по­дарств мо­жуть бу­ти трьох рів­нів:

1) фак­тори ме­зо­рів­ня, що за­ле­жать від самої лю­ди­ни: (фі­зи­чні та ін­телек­ту­альні здіб­ності і та­лан­ти, рів­ень осві­ти, про­фесійної під­го­тов­ки та квалі­фі­кації, дос­від, вид зай­нятості, поса­довий ста­тус; схиль­ність до ри­зи­ку і здат­ність до ве­ден­ня бі­з­не­су; про­фесійна іні­ці­а­тив­ність, мо­ти­вація і пра­цьови­тість; во­ло­дін­ня влас­ністю (ре­сур­сами, цін­ними па­пе­рами, май­ном); кіль­кісна та ста­те­во­ві­кова струк­тура сім'ї (до­рослі та не­пов­но­літні чле­ни ро­ди­ни, пра­це­здатні й не­пра­це­здатні осо­би), то­що;

2) фак­тори мі­кро­рів­ня, пов'язані з трудо­вою діяль­ністю лю­ди­ни: га­лузь, до скла­ду якої вхо­дить під­при­єм­ство, ус­та­но­ва, ор­га­ні­зація, фі­рма; форма влас­ності, його ор­га­ні­заційно­-пра­во­ва струк­тура; місце на то­вар­но­му та фінан­со­во­му ри­нках і ри­нку праці; тех­ні­чна осна­щеність, місце роз­та­шу­ван­ня; роз­ви­неність со­ці­ально­-трудо­вих від­носин у ко­лек­тиві, то­що;

3) фак­тори ма­кро­рів­ня, пов'язані з еко­но­мі­кою краї­ни в ці­ло­му і ре­гі­о­наль­ною еко­но­мі­кою зо­крема: еко­но­мічний по­тен­ці­ал, ефе­к­тив­ність су­спіль­ного ви­роб­ництва, вели­чина ва­ло­вого на­ці­о­наль­ного про­дук­ту і на­ці­о­наль­ного до­ходу, ці­но­ва полі­тика та система опо­дат­ку­ван­ня, роз­ви­неність ін­сти­ту­тів со­ці­ального парт­нер­ства при ре­гу­лю­ван­ні трудо­вих від­носин, то­що.

Важ­ли­ве значення при фор­му­ван­ні до­ходів ма­ють та­кож при­родно­клі­ма­тичні осо­бли­вості міс­ця про­жи­ван­ня і ро­боти, щіль­ність і ха­рак­тер роз­се­лен­ня, на­ці­о­наль­ні осо­бли­вості ре­гі­ону, мен­талі­тет на­се­лен­ня, яке про­жи­ває у ньому [2, с.80]. Та­ким чи­ном, пе­ре­лі­чені фак­тори вка­зують на за­ле­ж­ність до­ходів від: став­лен­ня ін­ди­ві­да до праці та його мо­жли­востей і

заслуг; індивідуальних і колективних результатів праці; ефективності економіки в цілому.

В нинішніх умовах соціально-економічної нестабільності структура доходів домогосподарств України характеризується негативними диспропорціями, спричиненими їх тісною залежністю від державних гарантій, котрі, на жаль, не забезпечують належного рівня життя значній частині населення країни. Окрім цього, у переважній більшості регіонів для економічно активного населення відсутні джерела формування доходів, що спонукає до трудової міграції або призводить до соціальної деградації членів домогосподарств. Все це є наслідком неефективної політики у сфері регулювання доходів населення, результатом якої є надмірна диференціації та зростання бідності. Нещодавні дослідження рівня життя домогосподарств в Україні, які проводили експерти ООН, показали, що близько 80% українців живуть за межею бідності. Працюючий українець на добу може дозволити собі витратити лише 1,9 долара, тоді, як для європейських країн нормою є 17 доларів. За таких умов створюються всі можливості щодо посилення соціальної та політичної нестабільності суспільства.

Тому вважаємо, що задля вирішення проблем надмірної диференціації доходів населення в Україні необхідно підвищити ефективність державної політики, зокрема:

- забезпечити реальне зростання виробництва, що дасть змогу збільшити кількість робочих місць та підвищити рівень зайнятості населення;

- створити умови для зростання доходів, одержуваних від трудової діяльності та узгодити динаміку оплати праці з її продуктивністю;

- стимулювати розвиток малого і середнього бізнесу;

- продовжити реформу системи соціального захисту в напрямку посилення адресності соціальної допомоги для підтримки вразливих верств населення;

- провести повномасштабну пенсійну реформу, основою якої стане стимулювання економічної активності населення працездатного віку [3].

Література:

1. Чурбанов К.Р., Пушкар О.І. Диференціація розподілу доходів як фактор впливу на економічний розвиток країни. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal> (дата звернення: 10.10.2019).

2. Волинський Г. Про соціальну диференціацію населення. *Економіка України*. 2008. № 2. С. 79-84.
3. Булавинець В. Диференціація доходів домогосподарств через призму сучасних реалій / Другі наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наукових праць / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко (м. Тернопіль 28 листопада 2016 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 184 с. С.12-16.

Захарек Світлана Василівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

Культурний розвиток будь-якої держави є індикатором її конкурентоспроможності на світовій арені. Українська історія, культура, традиції, мистецькі та творчі прояви – це важливе підґрунтя для розбудови сучасної європейської України та підвищення її конкурентної здатності. Однак, через обмеженість бюджетного фінансування та складну суспільно-політичну ситуацію, вітчизняна культурно-мистецька галузь ще не стала пріоритетним напрямом суспільного розвитку, на відміну від багатьох західноєвропейських країн, у яких культурна індустрія приносить чималі прибутки. Хоча, на сучасному етапі, Україна має винятковий шанс для здійснення фундаментальних змін в системі управління культурною політикою та досягнення суттєвого покращення й систематичності у наданні культурно-мистецьких послуг. Вміле використання існуючої культурної інфраструктури, ресурсів та законодавства у процесі модернізації України може активізувати її економічний та соціальний розвиток. Сьогодні децентралізація у сфері культури передбачає перегляд існуючої структури та управлінських методів з метою оптимізації надання послуг, спрямованих на підвищення рівня доступу до знань та сучасних цифрових технологій, збереження пам'яті про визначні місця й традиції українського народу, а розвиток культурного та креативного підприємництва даватиме поштовх і пропонуватиме перспективи для талановитої молоді [1]. На цьому шляху корисним є вивчення зарубіжного досвіду фінансування культури та можливостей його використання у вітчизняній практиці.